

SESTANEK NA KRTINI

Ko si je Tito nataknil očala na nos, se ozrl po kodrih, plešah, kopicah in kučmah okrog sebe ter z rahlo tresočim glasom otvoril 1. septembra konferenco neblokovskih držav v Beogradu, se je nedvomno počutil najvažnejša oseba na svetu. Vsaj toliko veselja mu je povzročil petdnevni sestanek kot ga fantičku električni vlak. Če bi jugoslovansko zunanjo politiko sodili po tem, koliko srčnih želja izpolni Titu, bi ji morali priznati odličen uspeh. Toda drugo vprašanje je, kakšne koristi prinaša ta politika in kolikšna je cena, ki jo morajo plačati Jugoslovani. Med te Jugoslovane se šte jemo tudi mi, čeprav smo daleč od doma. Zato imamo polno pravico, da konferenco kritično ocenimo. Ne moti nas niti obzirnost do gostov, ki jih nismo povabili, niti pretirana vljudnost Zapada, ki se noče zameriti nevezanim državam. Ob povodnji omledne hvale, ki kipi iz titovskih propagandnih vrelcev, je nekaj odkritih besed in neprizadete sodbe na mestu.

Samo sklicanje konference je bilo nedvomno težavno zaradi sitno = sti nekaterih (kot Kube) in kratkovidnosti drugih. Sukarno, Naser in Tito, ki so pokrenili zamisel, so opravili precejšnje delo, da so zbornali 28 držav.

Tito jih je pregovoril, naj bo konferenca v Evropi (in torej v Jugoslaviji), ker da evropski problemi še vedno najbolj ogrožajo ta svet. Naser bi vsekakor raje videl, da bi se sestali v Kairu in bi svet občudoval Združeno arabsko republiko, a se je dal pregovoriti; ob prejšnjih obiskih je bilo Egipčanom v Jugoslaviji zelo všeč in so upali, da se bo konferenca vršila na Bledu. Toda kljub vsem hotelom bi bil Bled premajhen in preveč od rok; Jugoslovani so se odločili, da le v Beogradu lahko pripravijo vse potrebno za konferenco, nastanitev udeležencev in časnikarjev in zveze s tujino. Namesto v dolini pod Triglavom se je konferenca na vrhuncu odigrala pod Kalemegdanom.

Razlika med takozvanim vrhuncem in stvarno dolino je simbolična. Kajti čeprav je bilo samo sklicanje že uspeh, le ne smemo pozabiti, da konferenca ni bila sama sebi namen in da jo je treba soditi po sadu. Uspeh tudi ni mogoče meriti po tem, koliko so titovci žareli od ponosa, ker so dobro izvedli tehnično stran konference, niti po tem, koliko domače propagande so uspeli skovati. Še manj je mogoče reči, da je konferenca uspela, ker so za tiste dni z beograjskih ulic počistili smeti, pocestnice in krošnjarje, posadili svetlice, okrasili izložbe in postavili svetilke. Beograd ga je pihnil, kot je bilo videti na televiziji po svetu. A za uspeh konference to le še ne zadostuje.

Meriti je treba rezultate. Cilj konference naj bi bil utrjevanje miru. To je tako splošna fraza in tako nedoločeno delovanje, da ga na kratko dobo ni mogoče niti čutiti, kaj šele izmeriti. Včasih ta fraza pomeni le medsebojno trepljanje po ramenih, ki ga je bilo v Beogradu na pretek. Mogoče je namreč preprosto sklepati, da se ne moreš pretepati, dokler se trepljaš po ramenih; torej utrjuješ mir.

Kaj več bo potrebno, da bi bil mir res utrjen. Države, ki se baha-jo, da ne pripadajo k blokom, bi utegnile imeti precej vpliva in bi res pomirjevalno vplivale na mednarodni položaj, če bi razumno in strogo nepristransko presojale razmere, pravično sodile oba bloka in kazale zlato srednjo pot k miru.

O vsem tem je bilo v Beogradu dovolj govora. A od samega govornika bi še pes poginil. In še med samo konferenco smo žalostno pogršali razuma, nepristranske presoje in pravične sodbe. Kdo bi rekel, da se je nekaj miši zbralo na krtini, pa so mislile, da so se povzpele na Triglav. Tako zlobna ocena beograjske konference ni upravičena, a je opravičljiva, če pomislimo, da so ubogi Jugoslovani pet dolgih dni poslušali, gledali in brali govor za govorom iz dvorane v Beogradu, pravega zaključka pa ni bilo. Deklaracija, ki je v glavnem trobila o kolonializmu in takih zadevah (gl. poročilo na 14. strani), pač nima tako pretresljivega pomena, da bi bilo treba zaradi nje hoditi v Beograd iz daljnih krajev Azije in Afrike.

Če kaj, je konferenca pokazala, kako omejeni so mnogi voditelji teh nevezanih držav. S težavo odtrgajo oči od domačega ognjišča. Premajhni so, da bi videli preko plotov; le skozi špranjo v plotu se ozirajo na svet okrog sebe. Kolonializem jim ne gre iz glave in jim še dolgo ne bo šel, ko ga že nikjer več ne bo, z izjemo Sovjetske zveze in Kitajske, kjer ga pa ne vidijo.

Presneto malo je manjkalo, da se ni konferenca pogreznila v močvirje lokalnih problemov - Palestine, Sahare, Nove Gvineje, abesinske Somalije in podobnih umišljenih in ranih nezaceljenih ran posameznih udeležencev. Hladno, a iztreznjevalno deluje misel, da so Koroške in Primorske raztresene po vsem svetu.

Kar čudno se je zdelo, ko se je oglasil na primer U Nu iz Birme in pozival k umerjenosti in realizmu. Nehru je sploh mož druge bi-re in opazuje svet s filozofskega orbita. Ni čudno, da je skušal usmeriti konferenco k vprašanju, od katerih je odvisen obstoj tega sveta. Ni čudno, da ga zdaj Kitajci napadajo, da je sluga imperializma, ker da je potiskal borbo proti kolonializmu v kot. Vsekakor je imel dovolj pameti in dovolj poguma, da je postavil svetovna vprašanja v vrstni red po nevarnosti in važnosti. Baj se je treba predvsem njemu zahvaliti, da je konferenca poslala za stopnike k Hruščevu in Kennedyju in se zavzela za mirna pogajanja med njima.

Tudi Tito je dovolj pameten, da ve, kaj je najbolj važno. Zaveda se - kot je že nekajkrat rekel - da bo tudi Jugoslovane odneslo z obličja zemlje, če se Sovjetska zveza in Združene države začneta obkladati z vodikovimi bombami. Pameti mu ni manjkalo. Manjkalo pa mu je poguma, da bi to tudi odkrito povedal. Več kot pol svojega govora je posvetil marnjanju o hudobnih kolonialistih in podobnih zadevah, kar mu ni služilo v čast kot poštenemu in razgledanemu državniku. Recimo, da je bilo to gostom na ljubo in zato opravičljivo. Tako opravičilo pa ne velja za krajši prvi del govora o blokovskih sporih.

Glede Nemčije je ubral enostavno sovjetsko pesem, ki jo poje že dalj časa. Pregraje preko Berlina ga pač ne motijo. Če bi mu kazalo in če bi bilo izvedljivo, bi tudi okrog Jugoslavije postavil podoben zid, kot so ga komunisti proti zahodnemu Berlinu. Treba je vendar braniti socializem, čeprav smrdi od pokvarjenosti, kot pred nekaj leti na Madžarskem. Kar se Tita tiče, je Makarios s Cipra žalstavo razdril, ko je rekel, da Berlin ne sme postati koncentracijsko taborišče. Zakaj pa ne? Za blagor socializma je vse dovoljeno. V tem oziru je bil Tito vsaj zvest svojim starim nazorom, čeprav so pokvarjeni in čeprav niso pametni, ker bodo Sovjeti - stara reč! - tudi njega pohrustali, če se preveč okrepe in če začne Zpad popuščati.

O jedrskih poskusih se je pa Tito iznebil tako gorostasnih izjav, da jih navajamo v celoti: "Razpravljanje o prekinitvi atomskih poskusov je tudi zašlo v slepo ulico. Še slabše: ena od zapadnih držav, ki se nahaja v Atlantskem paktu - Francija - se ne ozira na resolucije Združenih narodov o prekinitvi atomskih poskusov, tem več jih vrši še dalje. A druge zahodne države, ki ne posedujejo - ki posedujejo atomsko orožje, ne zavzemajo kakih energičnih ukrepov proti temu. Zdaj je stvar prišla tako daleč, da je sovjetska vžada objavila odločitev o obnavljanju eksperimentalnih eksplozij nuklearnega orožja. Nas ne preseneča toliko naznanilo o obnavljanju poskusov z atomskimi in vodikovimi bombami, ker bi mogli razumeti razloge, katere navaja Zveza socialističnih republik; bolj nas preseneča, da je to storila na dan začetka te konference miru. Vse to je še poglobilo zaskrbljenost vsega sveta. Smatramo, da so potrebni skrajni napor, da bi obnovili pogajanja o tem vprašanju z vso resnostjo in konstruktivnostjo, ker je sedaj odločilen čas, da bi podvzeli nujne ukrepe, da bi preprečili najhujše."

Tako torej. Ko so Francozi spustili tiste bombe v Sahari, so jih titovci obsojali. Če bi Amerikanci začeli s poskusi, bi se Tito penil od svetohlinskega ogorčenja. Ko pa jih začno Sovjeti, bi pa "mogel razumeti njihove razloge"! Načelnost brez načel pa taka!

Nihče ni pričakoval od Jugoslavije, da bo govorila v prid Zapadu, pa čeprav je jasno, da bi Tito s svojimi pribojniki pred dobrimi trinajstimi leti bingljjal z vislic, če bi Stalinu šlo vse po sre - či in če ne bi Jugoslavija uživala zaščite zapadnega bloka; pa čeprav je jasno, da bi Jugoslovani bili še danes lačni, če bi ne dobili moke od Amerike; pa čeprav je jasno, da bi bilo konec samo - stojne jugoslovanske politike in celo samostojne Jugoslavije ti - stega trenutka, ko bi bil zahodni blok prešibak, da bi držal ravnotežje. Važna lekcija, katero bi morala Jugoslavija naučiti ostale neblokove države, je ta, da si nevtralci in neblokovi lahko privoščijo razkošje svobodnega mišljenja in govora edino le zato, ker je zahodni blok dovolj močan, da kroti vzhodnega.

Vsaj tiho naj bi bil maršal! Toda kar je sejal, to bo tudi žel. Z njegovim govorom je padel ugled ne le pri tistih zapadnih činiteljih, ki so doslej vedno imeli kakšno dobro besedo zanj, ampak je ves svet videl, da so marsikateri poglavarji bivših kolonij govorili in sodili treznejše in objektivnejše. Njihov ugled in vpliv je vsaj na zapadu zrasel, medtem ko je ugled konference kot celote padel, dasi so od nje pričakovali mnogo več.

REŽISERJI NAŠEGA PORAZA

"Kairska afera", o kateri piše v stalni rubriki g. Farkaš, je zares odkritje, zakaj smo izgubili vojno najprej na političnem polju, kar je potem pripomoglo, da smo jo izgubili še vojaško. Medtem ko se je odločala na bojiščih usoda vsega sveta, so naši politični pigmeji v Londonu smatrali kot najvažnejše, kdo bo koga komandiral. Sodba o teh medvojnih vladah in politikah je tako porazna, da je po pravici iz sramu vzdihnil pok. Dr. Kuhar, da je ta doba tako žalostna, da bi jo morala pokriti debela plast zemlje. Knjigo toplo priporočamo.

UREDNIŠTVO

KLIC TRIGLAVA izhaja okoli 20. v mesecu. Izdaja ga "Slovenska Pravda". Njeno mišljenje predstavljajo le tisti prispevki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Naš naslov: BM/TRIGLAV, London W.C.1.

Dr. FRANCE REKAR: Mar gre za kolektivno nevrozo?

Globinska psihologija pozna ne le individualno nevrozo, marveč tudi kolektivno. S tem ni rečeno, da so člani kakega kolektiva, recimo naroda, kot poedinci nevrotiki. Vsaj treba ni, da bi bili. Če niso nevrotiki mnogi Avstrijci, zlasti v ponemčenih krajih, ni raziskano, a bi bilo zanimivo vedeti. Gotovo pa je, da najdemo nevrotike tudi med njimi. Vse to nam pa ne brani, da bi ne našli na Avstrijcih kot kolektivni znaki, ki kažejo na kolektivno nevrozo.

Ta nevroza se kaže na razne načine, od katerih hočem navesti samo nekatere. Eden teh znakov bi bila megalomanija in neprestano hvalisanje povzdigovanje samega sebe na raven drugih, velikih narodov ali celo naroda. To hvalisanje gre tako daleč, da se postavljajo za središče vsega sveta tako v gospodarskem kot kulturnem oziru. Da, celo tako daleč so šli, da so hoteli, da se prenese sedež Združenih narodov na Dunaj. To je eden od simptomov nevroze in znak kompleksa manjvrednosti, ki ga zakrivajo s povečevanjem samega sebe.

Istočasno pa je ta znak tudi posledica narcizma, ki je tudi oblika nevroze. Je pa v pretirani zaljubljenosti vase, v ogledovanju svojih resničnih in namišljenih prednosti, a obenem v nesposobnosti, najti pravilne odnose do drugih narodov in jih ljubiti. Prav ta nesposobnost dokazuje da gre v tem primeru za nevrozo. Le ta onemogoča odpreti se napram drugim narodom, marveč povzroča, da se kdo zapre sam vase.

Da je temu tako, vidimo iz postopanja z drugimi narodi, ki jih smatrajo za manjvredne; po njihovem mnenju le ti, zlasti Slovenci, niti moliti ne znajo. Če hočejo, da jih Bog usliši, morajo nemškutariti. Slovenci ne morejo biti zvesti državi, marveč morajo postati Nemci, da ji bodo zvesti. Pri tem pozabijo, da so prav Velenemci že dvakrat porušili državo: najprej v prvi svetovni vojni, potem pa za časa Hitlerja. Niso bili Slovenci in Slovani, marveč Nemci sami.

Tretji simptom kolektivne nevroze je strah. "Angst-angina". Ta je na dnu vsega njihovega napačnega, nevrotičnega zadržanja napram manjšinam. V čem se kaže ta strah? Če dobe Slovenci in Hrvati svoje pravice, je država v nevarnosti. Če dobe Slovenci pravico učiti v šolah slovenskega jezika, se morajo tudi "Nemci" (v resnici poturice) učiti jezika, ki so ga zatajili, da izgine t nemščina i država. Če se vseli kak Slovenec na slovensko ozemlje, je to "Unterwanderung"; torej nekaj takega kot torpediranje države in nemškega naroda. Ne recite, da govore tako iz hudobije; o ne! Oni so prepričani, da je tako. In prav to je dokaz, da v njihovi duševnosti ni nekaj v redu. Ta neopravičen strah je znak kolektivne nevroze.

Četrty znak je nesposobnost objektivno presojati položaj in objektivno, z odprtim srcem srečati drug narod, s katerim živijo v isti državi. Objektivno presojati položaj. Niso Slovenci, ki hočejo posloveniti Nemce, marveč Nemci, ki ponemčujejo Slovence. Pa kaj vidimo? Vpijejo, da je njih narodnost v nevarnosti, ker da hočejo Slovenci posloveniti Nemce. Tak pojav je znan iz globinske psihologije. Imenujemo ga projekcijo ali projeciranje lastne notranjosti in lastnih namenov na drugega. To, kar je v meni, pripisujem drugemu. Saj je znana prilika o volku in jagnjetu ob potoku.

Prav tako ne presodijo kako nedosledno je njihovo početje: za svoje rojake na Južnem Tirolskem zahtevajo vse pravice, da celo ločitev od Italije; sami pa onim, do katerih bi mogli pokazati pravičnost, kažejo samo krivičnost, ker jim ne dajo niti del tega, kar zahtevajo zase. Pa je že Kristus povedal kot znak resničnega, normalnega človeka, da je do bližnjega tak, kakor želi, da bi bili drugi do njega. Pravim za normalnega človeka, tudi za narod, ki je uravnovešen. Prav ta nesposobnost pri Avstrijcih pa dokazuje, da niso normalni, marveč duševno bolni, nevrotiki. Izgovor: na Južnem Tirolskem so drugačne razmere, je prazen. Pred sto leti so bile na Koroškem take, kot so danes na Južnem Tirolskem. Pa so se spremenile radi krivičnega postopanja Avstrijcev. Normalen narod bi priznal to dejstvo in bi skušal krivico popraviti. Tu pa ni sposobnosti to spoznati; oni so prepričani, da je tako; pravilno gledati ne morejo, ker jim kompleksi branijo.

Kaj šele objektivno presojati sonarod! Objektivno presojati se pravi: gledati na sonarod z božjimi očmi, z očmi Stvarnika, ki ga je poklical v bivanje, mu dal sposobnost življenja, priznati mu pravice, ki mu jih je dal Stvarnik in priznati njegovo samobitnost kot dar božji. Oj kako daleč so Avstrijci, tudi cerkvene oblasti (pa tudi Italijani) od te sposobnosti! Oni vidijo samo sebe. Ko gre zanje, tedaj zagovarjajo samodoločbo, željo naroda; ko gre za druge, to tajijo. Hočete boljšega dokaza, da gre za kolektivno nevrozo? Če pa zanikate to, morate pa priznati, da gre za kolektivno zlobo.

Kompleks manjvrednosti

Zanimivo bi bilo raziskovati, odkod prihaja le ta nevroza, kaj jo je povzročilo. Pa to ni naše delo. To naj bi napravili avstrijski psihologi, saj jih je dovolj in so analizirali že nevrozo Nemcev, Hitlerja in vedo povedati o nevrozah drugih narodov, o sebi pa ne, ker se imajo za normalne! Pa že to je znak nevroze. Če bi pa se tega lotili in pripravili pedagoge v vrstah laikov in duhovnikov do spoznanja resničnosti, bi storili največjo uslugo sebi in svojemu narodu. Potem bi se utegnilo zgoditi, da bi postala Avstrija centrum in žarišče, okoli katerega bi se zbirali drugi narodi. Takšna pa, kakršna je, je le ječa za vse, ki so še pod njo, ker jim ne prizna pravic, ki jim po naravi gredo. Samo odprto srečanje z narodi, s katerimi živim pod isto državno streho, omogoča uresničiti božjo zamisel o narodu in vršiti poslanstvo, ki mu je dano od Stvarnika. Ne pa govorjenje.

Čeprav se ne spuščam v raziskovanje vzrokov in virov kompleksov, ki ovirajo Avstrijce postati to, kar žele, da bi bili, hočem vseeno pokazati na enega, ki se mi zdi zelo važen. Je to nepristnost, neresničnost naroda samega. Vemo, da je večji del avstrijskega naroda ponemčen, potujčen. Narodnost in materinski jezik sta božja darova, ki spadata k naravi človeka in sicer k onemu delu narave, ki je človek ne sme menjati, ne da bi postal neresničen. Resničnost pa je prvi pogoj za pravilni razvoj osebnosti. Kdor pripada po rojstvu enemu narodu, pa se izdaja za drugega, ni resničen in s tem onemogoča razviti se v resnično osebnost. Posledice so sicer v podzavesti, pa tem bolj nevarne. In prav ta podzavest je ona sila, ki povzroča nemir, nepristnost, neznačajnost, vihrovost, pripravljenost k izdajstvu, brutalnost napram narodu, iz katerega so izšli. Nasilje je samo maska, pod katero se skriva ta zavest nepristnosti in torej kompleks manjvrednosti.

Seveda pa niso brez krivde Slovenci na Koroškem in Primorskem. Pustimo ob strani Jugoslavijo, ki noče vršiti svojega poslanstva kot matere dežele. Nima interesa na Slovencih, ker je komunizem v Jugoslaviji v službi velesrbstva, nima interesa na Koroških Slovencih, ker niso komunisti (če bi bili, bi jih pognala v avstrijsko socialistično stranko) in ker doživlja gospodarski polom. Gospodarstvo Jugoslavije je kljub vsemu kričanju na tleh. Če bi ne bilo, bi radio ne bil poln poročanja o produkciji, marveč bi producirali, pa molčali, bi ne gonili vedno obljub o zvišanju standarda, marveč bi ga zvišali. Ker pa so na tleh, jim je šiling ljubši kot narod. Zato molče! Pa ne le molče: sami sebe tolčejo po ustih: na zborovanju neblokovec zagovarjajo tezo o samoodločbi narodov v Afriki, Aziji, so pa tiho, ko gre za samoodločbo lastnega naroda, ki ga sosednji narod kljub obljubam in obveznostim zatira. Kakšna ironija!

Krivda koroških Slovencev je osnovana v naravi in pa pridobljena. Na eni strani mehak, nestanovit, negotov značaj, brez hrbtnice pripravljen klekniti pred Nemcem, na drugi strani čut manjvrednosti, ko gre za stik z Nemcem. Če bi bili koroški Slovenci vsaj toliko zavedni kot primorski ali goriški, bi bila Koroška drugačna. Potrebno bi se bilo objektivno poglobiti v vzroke pojavov, ki smo jim priča in izvajati iz njih posledice.

Še nekaj k problemu nemčurjev in italijanašev (ne bom le teh posebej obravnaval; kar povem o nemčurjih, velja tudi za te). Tudi njihovo obnašanje se da psihološki razložiti.

Kaj pa je nemčur? Ne rečem: kdo je, ker ni osebnost. Ni nič! Ni to, kar je, ker noče biti; ni to, kar bi hotel biti, ker ne more biti. Je človek, ki se dela, da je nekaj, kar ni. Bog pa hoče, da je nekaj.

Postavil ga je v okolje in hoče, da se v njem znajde, da v njem s pomočjo darov, ki mu jih je dal, njegovi individualnosti lastno raste, se razvija v čim popolnejšo osebnost.

K okolju pa spada tudi pripadnost nekemu narodu in jeziku. Tega si človek ni izbral sam in tudi nima pravice si ga sam izbirati ter menjavati, ker mu je dano od narave in torej od Boga. Če pa to vseeno stori, je lažnik, je neresničen človek, se dela nekaj drugega kot pa je v resnici.

Že tako je vzet pogoj za izoblikovanje resnične osebnosti. Vsak narod ima svojskosti, posebnosti, ki so samo njemu lastne in te ostanejo, čeprav se človek izjavi, da pripada drugemu narodu. Menjava jezika nič ne spremeni, ker spremeniti notranje nastrojenosti ni dano človeku. Tako ostane človek v notranjosti pripadnik naroda v katerem je bil rojen, na zunaj pa se dela za pripadnika drugega naroda. Mar to ni neresničnost? Tak človek ne more nikoli razviti resnične osebnosti, ker je že v korenini lažnjiv.

Posledica tega je konflikt v notranjosti duše; konflikt med podzavestjo, ki se dela, da pripada drugemu. Tako nastajajo v duši, v globini duše kompleksi. In en tak je kompleks manjvrednosti. Tak človek je negotov, podzavest mu očita lažnjivost, je sam v sebi razdrt, razdvojen. To kaže na eni strani v klečeplaznosti napram narodu, h kateremu se zavestno izjavlja; na vse mogoče načine skuša zakriti svoj izvor in se dela bolj papeškega kot je papež sam; pojavlja se šovinizem, na drugi strani pa odpor, sovraštvo do naroda, h kateremu v resnici pripada. Ta ga žene v dejanja, ki merijo v uničenje tega naroda. S tem upa zbrisati resnico, pomiriti podzavest, pa nadomestiti, kar mu manjka, da bi bil enakopraven član naroda, ki se mu je zapisal. Seveda je vse to nedostavno. Nič zavestnega ne more nadomestiti tega, kar je v naravi in tak človek ne bo nikoli enakopraven član naroda, za katerega si prizadeva.

Neznačajnost

Ker pa se narava prisiliti ne da in naravni darovi tudi stoletja ostanejo, zato tudi razvoj in stoletno pripadanje drugemu narodu stvari ne spremeni. Pojavi se posebnost takega prisiljenega vnarodovanja v tuj narod: neodkritost, potuhnjenost, sebičnost, nezanesljivost, kot vidimo pri pripadnikih odpadlih, v krajih, kjer so se ali naravno asimilirali, se pomešali med seboj, kot n. pr. v Vzhodnih Tirolih, zlasti v Iseltalu (dolini Zale), pa tudi po Koroškem, kjer se sami ponemčujejo ali so prisiljeni se ponemčevati. Ti ljudje so skozi rodove pripravljani menjati svoje mnenje, svoje prepričanje, ker nikakega nimajo in ga ne morejo imeti. So v notranjosti razdrti in jim tega razdora nihče ne more odvzeti. Izgubili so dragocene sposobnosti svojega naroda (izgubili: ne puste jim do veljave), niso si pa pridobili lastnosti drugega naroda. Zato je treba več kot nekaj deset - ali stoletij, in še kri se mora mešati.

Prvi pojav, ki ga vidimo zlasti na Koroškem je, odpad od vere; pot v liberalizem. Nekdaj polne cerkve po Slovenskem, postanejo prazne, ko je kraj ponemčen. Jasno: človek, ki je zatajil svoj narod, je pripravljen zatajiti tudi svojega Boga in odpasti od Cerkve. Drug pojav je pripravljenost stopiti v skrajne organizacije, ki imajo namen, pripomoči do nemejne oblasti narodu, za katerega se izjavljajo. In med udi teh organizacij so odpadniki najhujši priganjači, najbolj strupeni in zagrizeni šoviniisti. To je razložljivo s čutom manjvrednosti, z nemirom in negotovostjo v notranjosti duše. Koroška nam je lep dokaz za to.

Kaj torej: Avstrijci si s ponemčevanjem delajo slabo uslugo. Že itak so kot Nemci, izvzeti so oni predeli, ki so naseljeni res po 100% Nemcih, manjvredni kot pristni Nemci, ker imajo v sebi slovansko kri in s tem vse posledice križancev. V kolikor pa so ponemčeni po sili, tako ali drugače, ali radi okoliščin tudi prostovoljno, so pa neljub prirastek narodu, ker so obsojeni v neznačajnost in neresničnost. Pristne osebnosti odpadniki, janičarji nikoli ne bodo. Osebnosti, ki gledajo in presojujejo po resnici in pravici, ki znajo srečati svojega bližnjega kot božjo podobo, ki priznajo tudi drugemu narodu iste pravice kot nemškemu. To vidimo tudi na onih, ki se štejejo za 100% kristjane, da, imajo celo visoke cerkvene službe. Vse njihovo vedenje in kazanje je maska. V duši so neresnični, na zunaj pa strupeni šoviniisti, polni zaničevanja in

sovraštva do naroda iz katerega so izšli, pa čeprav vsak dan molijo k Bogu ljubezni.

Tudi to vprašanje se mi zdi zelo važno. Lotili naj bi se ga psihologi in se ga oprijeli vzgojitelji. Gre za grehe in ovire, ki onemogočajo izvršiti nalogo, ki je izročena in zaupana človeku od Stvarnika. Lotili naj bi se ga politiki, ki v svoji kratkovidnosti podpirajo potujčevanje, a s tem delajo svoji državi in narodu dvojno škodo: najprej si vzgajajo nesigurne in pa odurne državljane, neposobne objektivnosti in človeškega dostojanstva, na drugi strani pa nezveste državljane, ki so pripravljani ob vsaki priložnosti uskočiti, če jim le kaže.

Pred kratkim sem bral, kako si prizadevajo Avstrijci dokazati, da so povsem drug narod, kot pristni Nemci iz "rajha". Kažejo na jezikovne svojskosti, na svojskosti običajev itd. Škoda, da ne pokažejo na resnično razliko: večinoma niso pristni Nemci, ker imajo v sebi slovanško kri in duševno razdvojenost, ker so zgrajeni na neresnici; niso, kar se delajo, da so. Odtod vedno manjša zvestoba državi in sploh interes na njej.

Zdaj pa še eno misel nemčurjem in italijanašem: Mar menite, da vas zavedni Nemci in Italijani spoštujejo? Ne! Rabijo vas, rabijo, ne pa spoštujejo. Saj neznajnejš in poturica je neznajnejš, ne zasluži svojo narodnost in jezik, je pripravljen storiti isto, kadar se mu bo ponudila priložnost. Največjo škodo pa imate sami, ker ste si in se, če v tem vztrajate, še vedno onemogočate postati polnovredni ljudje, osebnosti, marveč ste maske, pseudopersona, paosebnosti.

A kaj, ko ste nesposobni spoznati pomen povedanega in pravilno presoditi položaj!

PISMA UREDNIKU

SODELOVANJE V TRSTU: G.urednik! Položaj v Trstu se mi zdi mnogo bolj nevaren, kot je poročal Vaš dopisnik in kot ste Vi komentirali v uvodniku (KT 266). Zaradi političnih nasprotstev, preprirov in pomanjkanja sodelovanja med slovenskimi političnimi voditelji se navadnim ljudem vsa stvar dozdeva neumna in brez smisla. Zato izgubljajo zanimanje za politiko in posredno tudi ugaša narodna zavest. Saj koncem koncev naj bi bil cilj politike izboljšanje življenja. Če se od manjšinske politike zaradi nasprotij, ki ste jih še vse premalo opisali, ne more pričakovati, da bo pripomogla k temu cilju, je jasno, da ne bo privlačevala ljudi. Izumiranje Slovencev je nujna posledica tega dejstva. V.P.

VERA, CERKEV IN NAROD: G.urednik! Dr. Kisovec je menda eden od tistih romantičnih duš, ki jih napihuje samo navdušeno slovanstvo. Temu pripisujem dejstvo, da ni nekoliko bolj razumno raziskal svojo trditev, da bi uvedba staroslovenskega jezika v slovenskih cerkvah preprečila odnarodovanje v mešanih krajih. Tudi č.g.Rekar, čeprav dolgozezen, ni dojel bistva. Treba je vendar razlikovati med liturgičnim jezikom in jezikom, v katerem duhovnik občuje z verniki. Kar se liturgičnega jezika tiče, mi je nerazumljiva staroslovenščina prav toliko pri srcu kot nerazumljiva latinščina; na žalost namreč nisem tako bister kot dr. Kisovec, ki razume staroslovenski jezik, niti kot č.g.Rekar, ki razume latinščino. Toda na srečo je mogoče kupiti mašne bukvice, v katerih je cela maša natisnjena v slovenščini. A kakršenkoli liturgični jezik je v veljavi, za narodno zavest ali za odnarodovanje je vendar edino vreden le živi jezik, v katerem duhovnik pridiga, spoveduje, uči in glasno moli, saj v latinščini večinoma le momlja. Kako naj bi staroslovenski jezik pri tem pomagal, mi ni jasno in mi dr. Kisovec ni razložil. Ali res misli, da bi bilo narodno vprašanje rešeno, če bi na Koroško pripeljali cel vlak bradatih unijatskih popov iz Ukrajine? Po izkušnjah iz begunskih taborišč sodeč bi se ti popi preje naučili nemščine kot slovensščine. P.K.

G.urednik! Ugotovitev g.Jamnika (KT 263), da med jugoslovansko vlado in Vatikanom po dolgoletnem pogajanju sestavljen in sklenjen konkordat ni bil ratificiran od Beograda, je pravilna. Toda navedel ni važnega državnopravnega razloga za tako postopanje. Večina narodnih po-

slancev je bila namreč mnenja, da bi se dala z ratifikacijo katoliški Cerkvi kot izvedrjavni internacionalni organizaciji prevelika eks = teritorialnost in priznalo preveč suverenih predpravil napram osta = lim krščanskim, židovskim in muslimanskim verskim skupnostim v drža = vi. Enako je pozabil navesti, da tudi Rim ni ostal dolžan s politič = no represalijo, ker se je v tem primeru hitro in spretno poslužil starega rimskega načela "do ut des".

Ker tedaj parlament, stoječ na načelu enakopravnosti vseh verskih organizacij, ni mogel odobriti postopanja vlade, je tudi Vatikan kot politična in državna organizacija, v svoji posvetni državni politiki a ne v svojem božjem poslanstvu spremenil taktiko in odpovedal ver = sko koncesijo odnosno "pozabil" obnoviti v principu po božjem navdah njenju že pred več kot tisoč leti dovoljeno bogoslužje na staroslo = venskem jeziku.

Nikar se ne varajmo, da je v današnji napredni dobi narod res še tako zabit in naiven, da ne bi razumel in pravilno ocenil takega po = stopanja rimskih božjih names tnikov. Če pa ljudstvo molči, je to sa = mo zato, ker se v svojem kulturnem napredku ne mara vmešavati v pri = vatno versko življenje posameznika ali pa ker je, na žalost, vera in dosledno temu tudi latinščina večini postala že deveta briga.

Toda vsakemu razumniku in rodoljubu je danes jasno, da takšno neprijazno postopanje italijanskega Rima ni neko božje poslanstvo ampak navadna politična ali diplomatska "chantage" odnosno politični "kšeft" in neokusna trgovina z verskimi čustvi in obredi, kako je to bilo v srednjem veku z odpustki ali pa za nas nesrečna politična za = vojevana gonja nemških škofov in oblastnikov proti slovenski litur = giji apostolov sv. Cirila in Metoda.

Mene ne bo nihče z nobenimi sofizmi prepričal onumestnosti la = tinske (staroitalijanske) liturgije, pa tudi ne pomiril s tem, da se v zadnji dobi že sme, baje na podlagi neke posebne milosti Rima, čita = ti v cerkvi tudi slovenski prevod latinskega evangelija. To je za me ne samo še en dokaz več, da se nas kot pohlevno in ponižno ljudstvo hoče odpraviti z drobtinicami, ker nam ne privoščijo kruha.

Pri stalnem napredovanju narodne zavesti in ponosa se bo pa to preziranje stare pravice do narodnega obreda in s tem nepravilno po = tujčevanje in odtujevanje najsvetejših verskih opravil v bodočnosti kruto maščevalo ne samo na škodo rimske latinske Cerkve ampak, na ža = lost, verjetno tudi na škodo vesoljnega krščanstva, ki gre vsled pro = tivverske gonje že danes težkim časom naproti.

Dobri in pravi kristjani zato ne bodo prenehali z borbo za obno = vitev in vzpostavitev narodne liturgije, saj bi samo na tak način ljudstvo ostalo bolj navezano na verske, vsaj v glavnem razumljive obrede in krščanstvo bi mu tako zares postala prava, narodna vera.

Dr. V. Kisovec

NAJBOLJŠI ŠAHIST

Bruno Parma, vnuk Viktorja Parme, skladatelja "Mladih vojakov" in o = krajnega glavarja, ki so ga Avstrijci med prvo svetovno vojno prega = njali zaradi njegovega slovenstva, je na svetovnem mladinskem šahov = skem turnirju v Haagu, postal svetovni prvak. Rojen 1941. v Ljublja = ni. Smatrajo ga za najbolj nadarjenega mladinskega šahista v Jugo = slaviji. Zdaj sodeluje na mednarodnem veleturnirju na Bledu.

V Ljubljani sta bankrotirala oba zavoda za stanovanjsko izgradnjo, za družni in okrajni. Sredstva za stanovanja so bila porabljena drugod: javna skladišča, opekarna, komunalne naprave. Kaže, da bodo pri za = družnem zavodu opeharjene stotine vlagateljev-naročnikov za stano = vanja, ki so že v celoti ali deloma vplačali svoj delež.

Dočim je doslej veljala republiška registracija avtomobilov (oznaka republike in številka avtomobila), bodo odslej vsi avtomobili regi = strirani zvezno: oznaka Okraja in številka vozila. Nekateri sprav = ljajo to spremembo v zvezo z napovedano ustavno reformo. (ds)

VEKOSLAV FARKAŠ

RAZGLEDI

Ante Smith Pavelić: KAIRSKA AFERA.

Savremenikove Sveske 2, Paris 1961, 120 strani.

G. Ante Smith Pavelić, avtor na splošno dobro sprejete in obširne študije "Dr. Ante Trumbić - Problemi hrvatsko-srpskih odnosa" (Izdanje "Hrvatske Revije", 1959), je nedavno objavil v izdanju pariškega neodvisnega SAVREMENIKA novo delo, ki obravnava takozvano kairsko afero iz leta 1942. Uvodoma pravi pisec sledeče: "Politična, diplomatska in vojaška dejavnost jugoslovanske vlade in ostalih uradnih činiteljev jugoslovanske vlade in ostalih uradnih činiteljev jugoslovanske politike v izgnanstvu za časa druge svetovne vojne je širši javnosti slabo poznana. Vzrok je v tem, ker niso vladne in politične osebnosti ali pa tisti, ki so poučeni, ničesar temeljitega objavili o celi zadevi. V vrsti številnih in težkih spopadov, prepиров in afer uradne jugoslovanske emigracije je imela tekom leta 1942. posebno mesto afera, ki so jo v Londonu imenovali kairsko, v Kairu pa londonsko. Čeprav je imela ta afera odločilni vpliv na razvoj političnih in vojaških prilik v jugoslovanski emigraciji, pa tudi na odnošaje v sami vladi, se je doslej o njej pisalo sorazmerno malo, tisto, kar pa je bilo objavljenega, pa je bilo le delno in enostransko, ali najpogosteje iz čisto osebnih pobud. Tako je ta afera še vedno zavita v neko čudno tajnost. Namen te knjige - dejansko le poglavja iz širšega dela o jugoslovanski emigraciji za časa minule vojne - je sine ira et studio prikazati Kairsko afero na podlagi doslej razpoložljivih verodostojnih podatkov in dokumentov, ter s tem vzpodbuditi one, ki vedo še kaj zanesljivega, da to objavijo..."

Ob zaključku razprave citira g. Pavelić knjigo Sir George Rendel-a "The Sword and the Olive" (str. 215; London 1957.) z naslednjim komentarjem: "... sodbo, ki jo je izrekel o Kairski aferi Sir George Rendel, britanski ambasador na jugoslovanskem dvoru, je najbližja zgodovinski resnici in popolnoma osvetli ves mrak okoli te afere in njene porazne posledice za usodo kraljevine Jugoslavije. Na nekem mestu v svojih spominih je veleposlanik Rendel zapisal, da je zaradi Kairske afere 'ugled jugoslovanske vlade stalno padal in da so bile s tem postavljene osnove tistega nezaupanja in nespoštovanja v pobegle jugoslovanske politike, ki so nam (Britancem), pa tudi večini jugoslovanskega ljudstva omogočile, da smo jih po dveh letih gotovo brez očitka vesti zapustili in sprejeli Titovo proti-monarhistično revolucijo.' "

Med uvodom in gornjim zaključkom je g. A. Smith Pavelić povezal goro zaupnih dokumentov in sejnih zapisnikov ministrskega sveta, navajajoč ponekod knjige, kot ono ambasadorja Sir Georgea; celotna podoba je porazna! Dokumente je g. Pavelić dobil neposredno od enega glavnih sodelavcev v tej aferi, generala Bore Mirkovića, ki živi zdaj v Londonu.

Nočem navajati podatke iz te knjižice; smatram, da je nujno za vsakega bralca KLICA TRIGLAVA, ki bi rad dobil jasen odgovor, kako da je Jugoslavija postala komunistična in da smo se mi znašli v emigraciji, da jo prebere od začetka do konca. Predvsem je to tudi važno, ker je to delo šele začetek vrste takih razprav, ki nam bodo pojasnile, kaj se je dogajalo v jugoslovanski emigraciji od leta 1941. V intervjuju, ki sem ga imel pred časom s tajnikom HSS g. dr. Krnjevićem, je ta izjavil, da pripravlja svojo verzijo o dogodkih v medvojnih vladah. Podobno delo pripravlja tudi g. Radoje L. Knežević. Ni izključno, da to delajo tudi drugi soudeleženci teh dogodkov. Pravkar objavljena "Kairska afera" utegne ta proces pospešiti.

Do nedavnega se je skoro nam vsem zdelo, da smo bili mi, ki smo se med vojno nahajali v domovini, v glavnem krivi za nesrečo, v kateri se zdaj nahaja naš narod. O medvojnih dogodkih smo v emigraciji pisali veliko, ničesar nismo skrivali ali smatrali kot zaupno. O dogodkih v londonski emigraciji za časa vojne pa je vedel eden več drugi manj, toda vse skupaj je bilo precej megleno. "Kairska afera" meče svetlo luč na del teh dogodkov.

Treba pa je opozoriti na nekaj, kar naj ima vsak bralec te knjige stalno pred očmi: glavni igralci v Kairski aferi so bili Srbi, srbski

ministri, generali, majorji itd., na eni in na drugi strani. V nekem pogledu je kairska afera tipična in tradicionalna srbska afera; površen bralec utegre priti do zaključka, da Hrvati in Slovenci niso imeli ničesar zraven. Vsekakor niso imeli neposredne vloge, posredno pa prav gotovo. Krivčno bi bilo zaključevati, da so samo Srbi krivi cele sedanje naše nesreče. Kairska afera je, kot g. Smith Pavelić pravi, le ena "v vrsti številnih in težkih spopadov, preprirov in afer uradne jugoslovanske emigracije."

Ni dvoma, da bodo gotovi hrvatski krogi skušali izkoristiti to knjižico, da bi z njo "dokazali", da so Srbi bili in ostali imperialisti bizantinci in mnogo drugega. Takim Hrvatom bo "Kairska afera" nudila pomemben material za verbalno masakriranje Srbov. Takim Hrvatom bo povsem razumljivo in pravilno stališče hrvatskega dela uradne jugoslovanske emigracije v Londonu, ki je hotela vsako in najmanjšo "afero" med Srbi izkoristiti "za dobro hrvatskega naroda", nadaljujoč s tem predvojnopolitiko dr. Mačka, ki je enkrat bil v Združeni opoziciji proti knezu Pavlu, drugič pa ob knezu Pavlu proti demokratski opoziciji.

Nas Slovence kajpak zanima, kaj je počel slovenski del uradne jugoslovanske emigracije za časa vojne, v prvi vrsti dr. Miha Krek. Zelo verjetno je, da sam g. dr. Krek ne bo kaj kmalu izdal spominov o teh dogodkih, čeprav mu priznavajo, da je poskušal pomiriti vročokrvne srbske in hrvatske glave v jugoslovanski vladi.

Prvi leti, 1941. in 1942., ko so bili Britanci in zavezniki v glavnem v defenzivi, iz okupirane Jugoslavije pa so prihajali glasovi o bratomorilni vojni, o Pavelićevi NDH itd., je obstajalo v britanskih vplivnih krogih mnenje, da je Jugoslavija nemogoča in da je treba oživiti nekakšno novo Avstro-Ogrsko, ustvariti nekakšno podonavsko federacijo ali nekak Intermarij od Baltijskega do Črnega morja. Kaže, da je tudi med Slovenci "uradne emigracije" obstajala slabotna vera, da bo Jugoslavija obstala. To je bilo do neke mere razumljivo, saj so imeli dovolj prilike, videti strašne prepire med londonskimi Srbi in Hrvati. Ta nevera v bodočo Jugoslavijo je izzvala željo, da se nekako "zavaruje bodočnost slovenskega naroda", pa se je na pisarni g. dr. Kreka v Kingston House v Londonu pojavil napis "Slovenski narodni odbor"! Nekateri jugoslovanski usmerjeni Srbi so protestirali, ker jim ni bilo jasno, da podpredsednik jugoslovanske vlade ustanavlja poseben nacionalni odbor, ki ga niso niti Hrvati imeli. Da bi "zavaroval bodočnost slovenskega naroda" še bolj, je g. dr. Krek, podpredsednik jugoslovanske vlade, postal predsednik Intermarija, organizacije, ki je zahtevala vzpostavitev federativne ali konfederativne evropske države med Nemčijo in Sovjetsko zvezo; na tem položaju je g. dr. Krek ostal še dolgo časa po vojni. Intermarium je zanikal obstoj Jugoslavije in bi naj bil federacija ali konfederacija v glavnem Poljakov, Čehov, Slovakov, Avstrijcev, Madžarov, Slovencev in Hrvatov, medtem ko Srbi niso bili navdušeni za to idejo.

Vse to, kar se je dogajalo na ozemlju okupirane Jugoslavije in v medvojni jugoslovanski emigraciji, je preteklost. V kolikor bomo več in boljše poznali to preteklost, toliko boljše bo za bodočnost. Čitalec "Kairske afere" bo pogrešil, če si bo privzel vlogo sodnika in izrekal sodbo nad jugoslovanskimi politiki, generali in majorji. Kakršen je narod, takšni so tudi politiki, generali in majorji! Brez potrebe je tudi razbijanje glave s špekulacijami, kaj bi bilo, če ne bi bilo afere in vseh ostalih številnih spopadov, preprirov in afer.

Ante Smith Pavelić:

KAIRSKA AFERA

10/-

pri Poverjeniku "Savremenika"

Milorad Marčetić
7 Chesterford Gardens
London N.W.3.

Tudi letos lahko voščite Božič in Novo leto v svojem jeziku! Pišite po cenik in prospekt s slovenskimi, hrvatskimi, srbskimi (cirilica!), poljskimi in angleškimi voščili.

PICA PRINT, 416 Southbury Rd.
Enfield, Middx

LJUBO SIRC:

OBSOJEN NA SMRT

(Po angleškem izvirniku priredili sodelavci KLICA TRIGLAVA)

Koncem maja 1947 je OZNA zaprla skupino dr. Nagodeta, ki je iskala stikovz opozicijo v Zagrebu in Beogradu in upala v zahodne zaveznike. Zaprli so tudi Ljuba Sirca, ki je bil eno leto pri partizanih, kasneje pa prijatelj z angleškim konzulom. V Centralnih zaporih Slovenije, bivši umobolnici za Ljubljano, so ga pričeli zasliševati.

ZASLIŠEVANJE IN ZLOM

Ambrož, ki me je tretji dan po aretaciji prijel v roke, me je zasliševal še tistega večera in nato vsako noč, noč za nočjo. Pojasnil je, da podnevi nima časa za zasliševanje, ker je preveč zaposlen. Meni podnevi niso dovolili spati. Komaj pa sem zvečer zatisnil oči, me je stražnik zbudil in me z veliko naglico odvedel na zasliševanje. Ne spominjam se več točnega zaporedja dogodkov tistih dni. Vse se mi je nekoliko pomešalo. Le posamezni prizori so se mi globoko vtisnili v spomin.

Ambrož je hotel vedeti, ali je Nagodetova skupina Pravda med vojno imela obveščevalno službo. Povedal sem mu, da jo je organiziral Zupan, ki so ga pa fašisti zaprli leta 1941. in je umrl v Italiji. Za njim se nihče ni posvetil temu delu. "Kje pa," je oporekal Ambrož. "Prav gotovo ste imeli obveščevalno organizacijo!" celo noč sva se prerekala o tem vprašanju.

"Povejte mi o ljubezenskih odnosih vaše zaročenke z Italijani," mi je ukazal neke noči. Zavrnil sem ga, da je bila Katja stara 12 let, ko se je začela vojna. Ambrož je za trenutek umolknil, nato pa je začel na novo: "Kaj je vedela o vašem kriminalnem početju?" "Nič," sem odvrnil, kar mu ni zadostovalo in me je pričel razvlečeno zasliševati o Katji in njenih starših. Dekle v resnici ni imela pojma o moji politični dejavnosti; vendar so jo aretirali in zasliševali cel dan.

Nekoč mi je med zasliševanjem Ambrož dovolil, da grem na stranišče. Luč je bila pokvarjena, pa sem se zaletel ob vrata in si polomil očala. "Zdaj bo pa vaša mati rekla, da smo vas pretepli," se je jezil Ambrož. Rekel sem mu, da to pač ne bi imelo smisla. "Zakaj pa ne?" se je pomembno nasmehnil Ambrož, "Včasih je zelo učinkovito."

Nekajkrat so me zasliševali o denarju Pravde, o čemer nisem imel dosti pojma in sem le vedel povedati, da sta leta 1941 prispevala za Pravdo Dušan Serbec, kasnejši član regentskega sveta, in trgovec Jelačin, čigar sin je bil komunist. Ambrož pa mi je naznanil, da je dr. Nagode razpolagal z velikimi vsotami denarja, kar ni bilo res. Nekajkrat je med zasliševanjem stopil v sobo nekdo v uniformi polkovnika Ozne in Ambrož je vsakokrat vstal in se mu spoštljivo priklonil. Mož je bil Niko, tedanji šef Ozne za Slovenijo.

Kadar me niso zasliševali, je vladalo pravilo popolnega molka. Celo brivec v uniformi, ki me je bril enkrat na teden, ni govoril z mano. Zelo so tudi pazili, da zaporniki ne bi videli drug drugega in je bilo prav smešno, kako me je stražnik včasih porinil v kak kot, da se ne bi srečala z nesrečnežem, ki so ga tudi gnali po hodniku. Le na zasliševanju nikdar nisem dovolj povedal.

"Koga poznate v Švici?" Navedel sem švicarsko družino, pri kateri sem bil v gosteh med vojno. "Čigavi agenti so?" so hoteli vedeti, kajti "vsadko je agent tega ali onega", kot so mi zatrjili. Tudi Ciril je bil prisoten in smo imeli dolgo razpravo o agentih. "Koga ste še poznali?" so me vprašali. Navedel sem dr. Aniča, njegovega tajnika Senekoviča in njegovega švicarskega advokata. Zatrjevanje, da niso bili vohuni, ni nič pomagalo. V končni obsodbi je bilo zapisano, da sem preko švicarskega odvetnika pošiljal napačne podatke vohunom Aniču in Senekoviču.

Vpraševali so me, kaj vem o tekstilni industriji. Ker je imel moj oče pred vojno tekstilno tovarno v Kranju, po vojni pa je delal v ministrstvu v Ljubljani, me je bilo sram priznati, da presneto malo vem, ker me tekstil niti malo ni zanimal. Napenjal sem možgane in jim povedal vse, kar mi je prišlo na misel. Spomnil sem se recimo na pomanjkanje igel za pletilne stroje, za katere je Jugoslavija moledovala UNNRO. Kot bi mignil, so me obtožili, da sem vse, kar sem vedel o tekstilu, nosil

na nos angleškemu konzulu. Oporekanje, da nisem vedel nič pomembnega, ni pomagalo. Obsojen sem bil, da sem zbiral in izročil tujcem podatke o stanju tekstilne industrije.

Včasih so me med zasliševanjem zaprli v prostor pod stopnicami, grozovito luknjo, kjer sem sedel na baročnem stolu in bral napise, s katerimi so bile počekane stene. Mnogi so iz te sobe odhajali v smrt in so se s stenskiimi čačkami poslavljali od svojcev in življenja.

Potem se je zasliševanje nadaljevalo.

"Kaj vam je konzul dal za vaše delo?" - "Nič."

"Čisto nič?" - "Nekoč mi je prinesel nekaj limon iz Trsta."

"Kaj vam je obljubil za informacije?" - "Saj mu jih nisem dajal."

"Kaj vam je obljubil?" - "Nič mi ni obljubil."

"Kaj vam ni obljubil, da vam bo pomagal, če bi bili v nevarnosti, da vas zapremo?"

"Kako pa naj bi vedel, kdaj me boste zaprli?"

"Angleški konzul ve vse. Najbrže so angleški vohuni celo med nami."

"O," sem rekel.

"Torej vam je obljubil, da vam bo pomagal čez mejo?"

"Ni ne, saj mi spočetka sploh ni zaupal."

"Zakaj ne?"

"Ker je mislil, da sem vaš agent?"

"Ha, saj sem vedel, da je bilo z vami vedno nekaj narobe."

To mi je vzelo sapo, a zasliševalec ni odnehal. Zato sem mu rekel, da leta 1945 sploh ni bilo potrebno dovoljenje za prekoračenje meje v Trst. Angleški konzul je takrat peljal z avtom čez mejo neko gospo Prpić in hčerko iz Hrvaške in se je jezil, da si ni preskrbela dovoljenja, čeprav so jo z malo sitnosti pustili čez. Ko je potovala skozi Ljubljano, sem go. Prpić videl prvič in zadnjič in nisem vedel, da namerava ostati v Italiji. V sodbi pa je bilo zapisano: "je nudil zatočišče na svojem domu iz Hrvaške pobegloma Prpićevi in njeni hčerki z namenom, da jima nudi pomoč pri pobegu preko meje s pomočjo predstavnika tuje države..."

Hvaležen naj bom OZNI!

Po kakih desetih dneh se je zasliševanje zaostrilo. Preje sem med zasliševanjem lahko sedel, tedaj pa mi je Ambrož ukazal, naj stojim kakor štiri metre pred njegovo mizo. Karkoli sem odgovoril, mu ni bilo prav in vsakokrat mi je zabrusil: "Lažete! Ali da ne boste užaljeni; Ne govorite resnice, gospod Sirc."

Zdelo se mi je, da sem izgubil spomin. V življenju sem imel doslej vedno opravka z normalnimi ljudmi, ki so si dali kaj dopovedati. Zdaj sem se znašel pred čisto hudobijo. Neznanci so med zasliševanjem prihajali v sobo, nekaj časa posedali na stolu in poslušali, nato pa odhajali z besedami: "No, Sirc, popolnoma jasno je, da ste čisto navaden špijon." Prigovarjali so mi, naj bom lepo hvaležen za priložnost, da se iznebim grdega bremena s svoje duše.

Nekega večera me je Ambrož pustil samega z enim od teh obiskovalcev, prijaznim fantom, ki mi je povedal, da sva bila kolega na univerzi. Kasneje sem odkril, da je bil Drago, sin bogatega štajerskega trgovca.

"Ali kaj pogrešaš Katjo?" me je vprašal. Nekaj sem zamrmral, on pa je nadaljeval: "Vidiš, kakšen norec si bil, da si se mešal v politiko, namesto da bi se zanimal le za Katjo? Če bi nas pustil pri miru, ti nihče ne bi skrivil lasu. Tako pa dolgo, dolgo ne boš videl Katje."

Tako mi je sladko govoril, dokler nisem pričel jokati kot otrok. Jezil sem se sam nase in si dopovedoval, da sem histeričen, a solze so mi tile po licu. Ko sem se vrnil v celico, sem začel sanjariti, kako bi bilo lepo, če bi šla s Katjo na počitnice, kot sva nameravala.

Ambrož je neusmiljeno nadaljeval zasliševanje. Oči je imel večkrat zabrekle in zdelo se mi je, da je bil pijan. Imel je počutne nosnice in široka usta. Mnogokrat ga je popadel bes in imel sem vtis, da ga muči kaka neozdravljiva bolezen. Nekoč sam na njegov jezni napad odvrnil:

"Morda se mi meša, a prav zares ne razumem, kaj mislite reči."

Zaradi teh besed se je razpenil od besa. Zelo je moral biti občutljiv, kar se očitkov zdrave pameti tiče. A smatrali so ga za enega od najboljših zasliševalcev. V resnici me je v kratkem pripravil do obupa. Nekoč je sredi noči izjavil:

"Dovolj je teh laži! Naj vas obesijo. Ne bom vas več zasliševal."
 Poklical je stražnika, naj me odpelje. Živci so mi popustili. Vrgel sem se na tla in prosil nekega zasliševalca, ki je baš takrat šel mimo:
 "Prosim, recite mu, naj me še zaslišuje!"
 Še in še se je vlekle zasliševanje vsako noč. Dolgi, pusti dnevi pa so se vlekli v brezdeltu v celici. Hodil sem sem in tja in premišljal brez konca in kraja. Končno sem zaprosil, naj mi dajo Zgodovino VKP(b) in Marxov Kapital. Mislil sem, da bom napravil dober vtis. Toda ko sem bral ti dve knjigi, so se mi pričeli porajati dvomi in čim bolj sem bral, tem bolj me je mučilo vprašanje: "Kaj, če imajo prav?"

Oče v sosedni celici?

Lakota me je vedno bolj mučila. Takoj spočetka sem dobil dva paketa, potem pa nič. Zjutraj smo dobili skodelico kave, opoldne in zvečer pa porcijo juhe, ki je bila kakor klej in je kljub lakoti nisem mogel spraviti vase. Edina dobrotta je bilo četrta kile kruha, ki sem ga pomlatil, čim so ga razdelili. Ko sem vprašal zasliševalca, zakaj ne dobim paketov, mi je odvrnil: "Najbrže vam nič ne pošljejo."

Skrbelo me je, kaj se je zgodilo z mojo materjo. Kasneje sem zvedel, da so jo nagnali iz stanovanja v Ljubljani in poslali v Kranj, a jo nekajkrat klicali v Ljubljano na zasliševanje. Paketov ji kljub predpisom niso dovolili pošiljati.

Zasliševalci so nekajkrat opazili, da sem lačen, pa so si dali prinesiti hrano in so jedli v moji navzočnosti. Bil sem tako lačen, truden in zbit, da mi je Ambrož nekajkrat dovolil spati tudi čez dan. A pazniki so neprestano odpirali vrata, da bi me nadzorovali ali da bi razdelili dnevne obroke, tako da sem se zelo slabo odpočil. Nekega jutra sem pil črno žlobodro, ki so ji rekli kava, ko sem zaslišal znane glasove. Nekdo je kašljal in si umival zobe prav tako, kot oče svoje dni doma. Srce se mi je stisnilo. Kaj so zaprli očeta? Zakaj neki?

Neke noči je Ambrož pripeljal sabo Oznovca Rotarja, ki me je pričel izpraševati o profesorju Furlanu, ki me je poznal z univerze in od dr. Nagodeta. Rotar mi je najprej vsiljeval izjavo, da je bil Furlan moj nadrejeni "agent". Nato me je vprašal, kdaj sem ga zadnjič videl. Povedal sem mu, da kak teden pred aretacijo, ko sem zvedel, da mu je umrla žena.

"Ali je angleški konzul vedel za smrt?"

"Moral je vedeti, ker je bil s svojo ženo na pogrebu."

"Aha! Ali ni to značilno?"

"Zakaj neki?" sem se čudil.

"Furlan je umoril svojo ženo in konzul je vedel za to."

Kar vrglo me je pokonci in vzkliknil sem, da je preneumno.

"Ne poznate še Furlana. Ženo je umoril, ker je vedela preveč o njegovih zločinih," je z vso resnobo trdil Oznovec. "Furlan je pravi vodja vohunske grupe. Nekemu železničarju je plačal v dolarjih, da bi štel bencinske cisterne, ki so šle proti Trstu."

Nato so me spraševali o anketi, katero je baje sprovedel prof. Furlan. Razložil sem, da je nek Amerikanec od Rdečega križa hotel kot zgodovinar pisati o jugoslovanski osvobodilni borbi in je prosil prof. Furlana, naj mu preskrbi odgovore na nekaj vprašanj. Prof. Furlan se je odločil, da mu bo raje daj neko brošuro, katero je izdal v ZDA med vojno. Mislil sem, da je prof. Furlan Ozni vse to razložil. Toda v resnici je bil mnogo pametnejši in je vedel, da bodo kakršnokoli izjavo izkrivili v priznanje zločinov. Zato je na vsa vprašanja odgovarjal: "Se ne spominim. Moj spomin je bila moja žena in ta je umrla pred tednom."

DVE MUHI NA EN MAH,

- razveselite prijatelja,
- podpirate neodvisni tisk.

če podarite prijatelju za Božič
 KLIC TRIGLAVA po znižani ceni
 za pol leta: 10/- v Angliji,
 1.50 v Ameriki
 10/- v Avstraliji
 in še božična karta povrhu.

OD MESECA DO MESECA

SESTANEK GOVORNIKOV

Beograjsko konferenco se mi zdi dosti lažje komentirati kot pa opisati, ker je dosti lažje povedati ono, kar ni bilo rečeno - pa bi moralo biti rečeno - kot pa ono, kar je bilo rečeno in ponavljano skozi petnajst in pol ur od 27 govornikov iz 26 dežel. Toda, ker je moja naloga opisati potek konference, se bom moral pač potruditi, da čitatelje tudi s tem dolgočasim. Zlasti še, ker so o tem brali že v svojih dnevnikih časopisih širom sveta v vseh mogočih jezikih, čeprav mogoče ne v tako zgoščeni obliki.

Konference tkzv. neopredeljenih odn. nebloksovskih dežel (Titovci se raje drže tega drugega izraza, ker sami sebe ne smatrajo za "neopredeljene" ampak samo za "zunaj bloksov") so se udeležili: afganistanski predsednik vlade Daud, novi predsednik začasne alžirske vlade Ben Khedda, burmanski predsednik vlade U Nu, cejlonska predsednica vlade ga. Bandaranaike, ciperški predsednik metropolit Makarios, etiopski cesar Haile Selassie, ghanski predsednik Nkrumah, guinejski zunanji minister Beavogui v imenu predsednika Sekou Toureja, indijski predsednik vlade Nehru, indonezijski predsednik Sukarno, iraški zunanji minister Jawad v imenu predsednika Kasema, jemenski princ Al-Hasan v imenu jemenskega imama (kralja), jugoslovanski predsednik Tito, kambodžanski predsednik princ Sihanouk, kongoški predsednik vlade Adoula in podpredsednik Gizenga (Lumumba bin naslednik), kubanski predsednik Dorticos, libanonski predsednik vlade Salam, mališki predsednik Keita, maroški kralj Hassan II., nepalski kralj Mahendra, somalijski predsednik Osman, sudanski predsednik vlade gen. Abbud, tunizijski predsednik Bourguiba, saudijsko-arabski zunanji minister As-Suwayyil v imenu kralja Ibn Sauda, in predsednik Združene arabske republike Naser s svojimi delegacijami. Skupno predstavniki 25 dežel.

V jugoslovanski delegaciji so bili poleg Tita še Kardelj, Koča Popović, Vladimir Bakarič, Veljko Vlahović, Veljko Mičunović, Dobrivoje Vidič, Bogdan Crnobrnja in Josip Djerdja.

Poleg teh "rednih" članov konference, o katerih so se domenili na predhodnem sestanku v Kairu, so bili še "opazovalci" iz Anglije (laburistični poslanik John Stonehouse v imenu pokreta za svobodo kolonij), Angole (kjer se domačini bore proti portugalskim kolonialnim oblastem), Bolivije (minister vzgoje Velarde), Brazilije (trije diplomati), Ekuadorja (veleposlanik iz Zah. Nemčije), Francije (predstavniki združene socialistične stranke), Italije (direktor AVANTI-ja Pieracini in Vittorelli, šef odd. za zun. zadeve socialistične stranke), Japonske (šef odd. za zun. zadeve socialistične stranke in nek predstavnik sindikatov), Kenije (šef kairskega odd. afriške nacionalne unije Kenije), Malte (dva člana izvrš. odbora laburistične stranke), Mozambiquea (dva voditelja lokalnih pokretov za svobodo), Ruanda-Urunde (šef kairskega odd. nacionalne unije R-U), južne Rodezije (šef kairskega odd. nacionalno-demokratske stranke), severne Rodezije (trije voditelji združene stranke nacionalne neodvisnosti), Ugande (dva voditelja nacionalnega kongresa Ugande), južnovzhodne Afrike (gen. tajnik organizacije južnovzhodno-afriškega ljudstva) in federacije afriških sindikatov (Tom Mboya).

Poleg 15 in pol ur javnih govorov, je bilo še okrog 11 ur govorov na tajnih sejah, kjer so razpravljali o tekstu resolucij odn. izjav, ki naj bi jih podali na podlagi izraženih mnenj, ki ga je pripravil poseben odbor sestavljen iz vseh rednih članov konference. Kako težko se je bilo sporazumeti v pogledu besedila, jasno kaže dejstvo, da je zadnja tajna seja trajala od petih popoldne do četrte čez eno zjutraj, čeprav se je že večini šefov delegacij mudilo bodisi domov (Haile Selassie je zapustil Beograd recimo že ob deveti zvečer) bodisi na obiske v druge dežele (Nehru, Dorticos, itd.). Nuja je bila taka, da se je zadnja javna seja, na kateri so brali sprejete dokumente, izjavo in poziv velikim silam - zlasti Ameriki in Sovjetski zvezi - vršila potem ob dveh zjutraj.

Konferenci je prisostvovalo tudi okrog tisoč novinarjev, od katerih 650 je bilo tu jih. 90 jih je prisostvovalo konferenci v sami dvorani, t. j. v zvezni ljudski skupščini, medtem ko so ostali spremljali konferenco v posebnem tiskovnem centru, kjer so poslušali govore s slušalkami in gledali televizijski prenos na platnu. Vse delegacije, ki so prisostvovala konferenci so enako poslušale govore s slušalkami, ker so bili uradni jeziki govorov omejeni na srbohrvatski, angleški, francoski, arabski in španski jezik in so govore prevajali istočasno v vse tuje jezike s pomočjo prevajalcev Združenih Narodov. Oni prevajalec, ki recimo ni razumel arabščine, je poslušal francoski prevod ali angleški prevod in nato prevajal v svoj jezik. Edina izjema, ki se temu pravilu ni pokoril, je bil abesinski cesar, ki je govoril v svoji domači amharščini. Opazil sem tudi, da so nekateri prevajalci bili dokaj slabi in včasih izpuščali kar cele stavke. Beograjske FILMSKE NOVOSTI so posnele 117.000 metrov dolg film za "filmski tednik"

a posebni filmi so bili posneti in sinhronizirani v vseh uradnih jezikih ter razposlani v 21 dežel. Za časa konference je izhajala revija "Beograjska Konferenca" v angleščini in francoščini, ki je vsebovala govore, izjave in drugo snov s konference.

DOKUMENTI KONFERENCE

Dnevni red, ki je bil določen že v Kairu in sprejet na začetku konference, je bil sledeč: 1) Izmenjava mnenja o mednarodni situaciji; 2) Upostavitev in ojačitev mednarodnega miru in varnosti: a) spoštovanje pravice ljudstva in narodov do samoodločbe, borba proti imperializmu, likvidacija kolonializma in neokolonializma; b) spoštovanje suverenosti in teritorialne nedotakljivosti držav; nevmešavanje in neinterveniranje v notranje zadeve držav; c) rasna diskriminacija in apartheid; d) splošna in popolna razorožitev; prepoved jedrskih poskusov; problem tujih vojaških oporišč; e) mirno sožitje med državami z različnimi političnimi in socialnimi sistemi; f) vloga in struktura Združenih Narodov in izvrševanje njihovih resolucij; 3) Problemi neenakega gospodarskega razvoja; razvijanje gospodarskega in tehničnega sodelovanja; 4) Slučajnosti; 5) Komunikacije konference.

Konferenca, katero je otvoril Tito 1. septembra, je končala svoje delo okrog trideset na tri zjutraj 6. septembra. Izdala je "Izjavo o nevarnosti vojne in poziv za mir" ter "Deklaracijo voditeljev neopredeljenih držav in vlad" in naslovila pismo na Kennedyja in Hruščova, da naj velesile obnovijo svoje razgovore za mirno rešitev spornih problemov in da zlasti onadva stopita v neposredno zvezo s tem ciljem. To pismo sta dostavila Hruščovu predsednika Nehru in Nkrumah, a Kennedyju predsednika Sukarno in Keita.

V "Izjavi o nevarnosti vojne in pozivu za mir" je konferenca poudarila nujnost, da vse prizadete strani, a zlasti ZDA in Sovjetska zveza, takoj prenehajo s svojimi vojaškimi pripravami in da ne podvzamejo nobenih ukrepov, ki bi poslabšali sedanji položaj ter da obnovijo razgovore za mirno ureditev obstoječih razlik med njimi v skladu z načeli listine Združenih Narodov in da nadaljujejo s temi pogajanjem dokler ne dosežejo splošne razorožitve in trajnega miru. V svojem pismu Kennedyju in Hruščovu je poudarjeno, da ključ vojne odnosa miru leži predvsem v rokah ZDA in Sovjetske zveze kot najmočnejših sil na svetu.

"Deklaracija voditeljev neopredeljenih držav in vlad" poudarja med drugim, da je potrebno, ako naj se svet izogne vojni katastrofi, predvsem odpraviti imperializem in kolonializem v vseh svojih oblikah in pridrževati se načela mirnega sožitja. Glavna karakteristika sedanjega svetovnega položaja je obstoj različnih socialnih sistemov. Neopredeljene dežele smatrajo, da te razlike ne predstavljajo nepremostljivo prepreko za upostavitev miru pod pogojem, da ni vmešavanja in intervencije v zadeve drugih narodov. Vsi narodi naj rešujejo probleme svojih političnih, gospodarskih in kulturnih sistemov v skladu s svojimi potrebami in možnostmi. Vsak poskus nasilnega vsiljevanja socialnih in političnih sistemov drugim narodom od zunaj predstavlja direkten napad na mir v svetu. Principi miroljubnega sožitja predstavljajo edino alternativo hladni vojni in možnosti splošne atomske katastrofe. Ideološke razlike predstavljajo del razvoja človeštva. Voditelji neopredeljenih dežel ne podajajo konkretnih predlogov za rešitev vseh mednarodnih sporov, posebno sporov med obema blokoma, toda želijo njihovo rešitev, da bi se izognili nepopravljivim posledicam. Pri tem poudarjajo veliko potrebo po realizmu, kajti razni problemi so rezultat razlik, ki obstojajo med različnimi sistemi.

Voditelji neopredeljenih držav dalje smatrajo, da je potrebno še nadalje razširiti področje neopredeljenega dela sveta kot nujno alternativo delitvi sveta na bloke in politiki hladne vojne. Potrebno je podvzeti korake proti vsem oboroženim meram naperjenim proti drugim narodom, da bi se tem narodom omogočila svoboda akcije in spoštovanje njihove nacionalne integritete. Kakršnokoli drugačno stališče bi bilo v nasprotju z listino Združenih Narodov. Pri tem neopredeljene dežele opozarjajo na situacijo v Alžiru, Angoli, Tunisu, Kongu in Južni Afriki. Pravice palestinskega naroda je treba upostaviti v skladu z resolucijo Združenih Narodov. Vojaška oporišča na tujem ozemlju, zlasti na ozemlju dežel, ki jih nočejo, morajo biti ukinjena kot prispevek k miru v svetu. Vsi narodi imajo pravico do samoodločbe in neodvisnosti brez vsakega pritiska in preprek.

Voditelji neopredeljenih držav dalje smatrajo, da je razorožitev najnujnejši cilj, ki ga je treba doseči z ozirom na sedanjo oborožitveno tekmo. To je možno doseči samo z likvidacijo vseh oboroženih sil, orožja, tujih oporišč, proizvodnje orožja in ustanov za vojaško vežbanje in z nadzorstvom nad tem. Dalje je potrebno prepovedati proizvodnjo, posedovanje in uporabo jedrskih orožij in sredstev za bakteriološko in kemično

vojskovanje ter uničiti vso opremo in naprave za proizvodnjo teh sredstev. Vse dežele naj bi prevzele nadzorstvo nad vsemirjem. Potrebna so kolektivna sredstva za mednarodno sodelovanje pri miroljubni uporabi vsemirja. Neopredeljene dežele prosijo velesila da čimprej podpišejo sporazum o splošni razorožitvi, a razgovori o tem naj se vrše okviru Združenih Narodov. Popolna razorožitev mora biti zagotovljena z učinkovitim sistemom nadzorstva, v katerem naj bi sodelovale tudi neopredeljene dežele. Dokler se ne doseže, naj se ponovno proglasi prekinitev jedrskih poskusov, ki ga morajo spoštovati vse dežele.

Kar se tiče neenakega gospodarskega razvoja v svetu, Združeni Narodi naj ustanovijo fond za industrijski razvoj, a vsem nerazvitim deželam naj se omogoči trgovanje na enakopravni osnovi in uporabo sadov znanstvene in tehnične evolucije za dosego gospodarske in socialne pravičnosti.

Struktura Združenih Narodov se mora prilagoditi razmeram, ki so nastale izza 1945. leta, zlasti v pogledu sestave varnostnega sveta in ekonomsko-socialnega sveta. Neopredeljene dežele priporočajo sprejetje kitajske ljudske republike v organizacijo ZN. Neopredeljene dežele končno apelirajo na prizadete strani, da ne uporabijo sile za rešitev nemškega in berlinskega problema.

Za časa zasedanja so vlade Afganistana, Ghane, Jugoslavije in Kambodže tudi dežele priznale začasno alžirsko vlado, a malijski predsednik je pozval vse države, da se od tega primeru. Konferenca je med drugimi pozdravi dobila pozdrave tudi od Hruščova, Kennedyja, Chou En-laia in Ho Chi Minha.

To je kratka vsebina dokumentov te konference, s katerimi so se strinjali vsi udeleženci na njej. Vsi govorniki so se na en ali drug način izjavili o teh stvareh, a prostor mi ne dopušča, da bi posnel posamezne govore. Tudi če bi jih hotel posneti, bi moral citirati v nedogled, da bi prikazal finese v govorih posameznih državnikov, ki so jih razlikovale med seboj v pogledu tekočih svetovnih vprašanj. Rečem edino, da je takih fines bilo precej in da se zato ni bilo čuditi, da je bilo "neopredeljenim" državnikom potrebno enajst ur, da se sporazumejo o končnem besedilu svojih izjav. "Spotika" je bil v glavnem v tem, ali je treba dati prednost reševanju vprašanja miru in vojne ali pa likvidaciji kolonializma in imperializma, ki ga je večina delegatov videla bolj na Zahodu kot na Vzhodu. Kompromis je verjetno v tem, da je konferenca izdala deklaracijo in še posebno izjavo o nevarnosti vojne in pozivu za mir.

*****

Poleg Titove izjave na konferenci neblokovskih držav, da razume sovjetske razloge za obnovitev jedrskih poskusov, čeprav ne razume zakaj so jih morali obnoviti baš na dan začetka beograjske konference, je Koča Popović podal uradno izjavo, da jugosl. vladar da močno obžaluje to obnovitev, ki utegne voditi k splošni obnovitvi poskusov v svetu. To skrbi vse narode in novi naporji so potrebni, da se prepreči tak nevaren razvoj.

Predsednik ciprške republike metropolit Makarios je povabil Tita naj obiše Ciper. Tito je povabilo sprejel. Ciprški časopisi so za časa konference kritizirali Makariosa, da je nastopal na konferenci samo kot državnik ne pa tudi kot duhovni vodja ciprškega naroda. Mogoče se je Makarios hotel izogniti "nevšečnosti", ki jo je povzročil na konferenci jemanski princ, ko je začel svoj govor z "V imenu Alaha, Mohameda in vseh prerokov..."

Ko je bil Zdenko Štambuk postavljen za šefa protokola predsednika republike, sem omenil, da je bilo to storjeno zato, ker je Štambuk bil jugosl. diplomatski predstavnik v raznih azijskih deželah, a Tito se je takrat pripravljaj na potovanje po Aziji, na katerem ga je spremljal Štambuk. Sedaj,

ko se vršijo počasi priprave za Titovo potovanje po južni Ameriki, pa je Štambuk nadomestil Dalibor Soldatić, dosedanji južnoveleposlanik v Meksiku. Toda te priprave so sedaj morda nekoliko iz tira zaradi odstopa Quadrosa v Braziliji. Poleg tega so nas zadnje čase dosegle iz Brazilije novice o medsebojnem obračunavanju tam med jugoslovanskimi emigranti. Hrvatski ustaši in "Jugoslovansko patriotsko združenje" ne morejo koeksistirati in ustaši včasih mečejo Molotove koktalje v patriotsko dvorano v Sao Paulu. Na intervencijo jugosl. generalnega konzula je šef policije izjavil, da bo za časa Titovega obiska stavil pod ključ nekaj najbolj poznanih ustašev. Hrvatska kolonija v Sao Paulu šteje 4.000 duš, od katerih samo manjšina pripada Paveličevcem.

Hugh Gaitskell, šef britanske laburistične stranke, in njegova družina so bili spet na počitnicah v Dubrovniku. Na povratku so se ustavili v Zagrebu, kjer je Gaitskell imel "zelo zanimive razgovore" z Bakaričem o beograjski konferenci in mednarodni situaciji.

Sestri predsednika Kennedyja, Mrs. Jean Smith in Mrs. Eunice Shriver, sta bili "na kavi" pri Jovanki Broz. IVAN STANIĆ